

GEVORDERDEPROGRAM-AFRIKAANS

Tyd: 3 uur

300 punte

LEES ASSEBLIEF DIE VOLGENDE INSTRUKSIES NOUKEURIG DEUR

1. Hierdie vraestel bestaan uit 4 bladsye. Maak asseblief seker dat jou vraestel volledig is.
2. Lees al die vrae noukeurig deur.
3. Beantwoord AL die vrae in hierdie vraestel.

Vraag 1: Tekste wat jy bestudeer het uit TWEE van die volgende genres:

- Prosa
- Drama
- Film

Vraag 2: TWEE digtydperke uit die Afrikaanse Poësie

Vraag 3: Filosofiese besinning oor jou eie leesgeskiedenis

4. Nommer jou antwoorde presies volgens die nommers van die vrae.
5. Begin elke antwoord op 'n nuwe bladsy.
6. Elke antwoord moet die vorm aanneem van 'n presies-beredeneerde en deeglik-gestaafde opstel. Daar is geen voorgeskrewe lengte vir die opstelle nie, slegs 'n verwagting dat jy akkuraat en met insig redeneer oor die tekste wat jy gelees het en dat jy beoog om jou eie stem en sienswyse in jou opstelle na vore te bring.
7. Let asseblief daarop dat die gehalte van jou skryfstyl, die struktuur van jou argument, en die **vaardigheid en juistheid van jou gebruik van aanhalings (sowel as direkte verwysings na tekste)** in aanmerking geneem word wanneer jou antwoorde beoordeel word.
8. Korrekte spelling, taalgebruik, en gepaste register, asook leesbaarheid, sal natuurlik in jou guns tel.
9. Alhoewel hierdie eksamen 'n individuele reaksie van die kandidaat verwag, word akkurate analitiese skryfstukke vereis deur die gebruik van korrekte literêre terminologie, en nie bloot uitdrukings van die kandidaat as leser se entoesiasme nie!

VRAAG 1

Skenk aandag aan die tema, "Die waarheid neem 'n duisend vorme aan", by beantwoording van hierdie vraag.

Hierdie vraag vereis dat jy noukeurig verwys na TWEE tekste vanuit elk van die TWEE genres (prosa, drama, film) wat jy bestudeer het: dit is altesaam **vier** tekste. (Jy **mag** na meer as twee tekste uit elk van jou gekose twee genres verwys.) Lees die volgende aanhaling noukeurig en reageer daarop, volgens die opdrag.

'n Goeie verhaal, drama of prosa, betrek die leser vanuit die staanspoor. Jy wil die boek klaar lees, jy moet die drama se einde beleef, al is dit net om uit te vind: waar gaan die skrywer met die storie heen?

Murray la Vita

[Uit: Gesprekke met merkwaardige mense, 2011]

Beredeneer en evalueer **hoe** en **in watter mate** die verhale, prosa/drama/film, wat jy bestudeer het, jou so aangegryp het, dat jy nie kon wag vir die slot nie.

Versterk en verdiep jou argument deur te verwys na genre-kenmerke van prosa, drama/film in jou bespreking.

[100]

VRAAG 2 POËSIE

Hierdie vraag vereis dat jy na die volgende ongesiene gedig as 'n vertrekpunt sal verwys, EN ook na minstens DRIE gedigte vanuit ELK van TWEE digtydperke wat jy bestudeer het: dit is **altesaam 6 gedigte**.

Die gedig is 'n skildery
Phoebe Hesketh

'n Gedig is 'n onsigbare skildery
'n Skildery is 'n onhoorbare gedig

Die gedig is –
'n Skildery in jou gedagtes.
Sonder palet en kwas
meng dit woorde tot beelde.
Skerp gedagtes slyp die lem
en sny die rots met ruwe rotse
wat bome en takke vervorm
soos Van Gogh van ouds
of, betower deur grasieuse beweging,
vang dit die opaalglans rompies
van Degas se dansers.

Maar woorde op papier,
soos verf op 'n doek
is vas.

Dis eers tussen die spasies
dat die gedig begin lewe.

[Afrikaans vertaling uit: *The Leave Train*, 1995]

In 'n opstel, interpreteer en gebruik die aard en funksie van poësie wat Hesketh beskryf om ook jou SES gedigte uit TWEE tydperke te interpreteer en ondersoek vir daardie "lewe" wat in gedigte opgesluit lê en lesers betower.

- Let op die positiewe effek en funksie van gedigte, maar bedink ook die moontlikheid van ander waarhede en pynlike betekenis waarvan gedigte hul lesers kan bewus maak.
- Gebruik die gedig hierbo as 'n vertrekpunt vir jou bespreking. Jy mag op kritiese wyse omgaan met die idees wat in die gedig uitgedruk word.
- Maak seker dat jy verwys na struktuur, beeldspraak en ander poëtiese elemente in jou bespreking van die gedigte, waar van toepassing.

[100]

VRAAG 3

Wanneer jy hierdie vraag beantwoord, moet jy direk verwys na VIER beduidende fiktiewe werke (vier romans of drie romans en 'n bundel kortverhale) wat jy **onafhanklik gelees en bedink** het vir hierdie eksamen. Bestudeer die volgende aanhaling en reageer daarop, volgens opdrag.

In die verhale wat jy lees, sal jy voor die boosheid self te staan kom; jy sal hartseer en trauma ervaar, jy sal trots en haat teëkom en dalk ook skuldgevoelens en skande beleef. Bly oopkop, want stories spreek ook van liefde en vreugde. Leer uit hierdie stories en probeer aansluiting vind by ander lesers, ander mense in jou omgewing.

Elaine Bing

[Uit: *Die stories wat ons lees*: 'n Praatjie met hoërskoolleerlinge, 2016]

Beredeneer in watter mate en op watter wyse die "stories" wat jy gekies het vir die beantwoording van hierdie vraag, lesers kan help om insig in hulself te kry asook in die wêreld waarbinne hulle saam met ander moet bestaan.

Verwys ook na struktuur- en verhaalelemente van die genre(s) wat jy bespreek om jou respons te verryk.

[100]

Totaal: 300 punte